

Висновки. Стратегія просування бренду кав'ярні є розробкою комплексу заходів, що включає конкурентний і ситуаційний аналіз ринку, за результатами якого визначається відповідна комунікаційна політика.

Соціальні мережі відіграють все більшу роль для кав'ярень, як найбільш ефективні бізнес-технології. Переважаюча частина відвідувачів кав'ярень – це «просунута» сучасна молодь, активні користувачі Інтернет-сервісів. Найбільш вагомим фактором, що впливає на розвиток бренду, є думки незацікавлених людей, які можна знайти в соціальних мережах про той чи інший заклад.

До головних інструментів просування бренду в соціальних мережах можна віднести наступні методи: створення спільноти бренду; використання таргетингової реклами; якісний контент, різні акції, конкурси.

Просування бренду через соціальні мережі дозволяє: встановити зворотній зв'язок зі споживачами; підвищити лояльність споживачів;

презентувати на ринку новий товар; привернути увагу цільової аудиторії; збільшити відвідуваність сайту. Елементами маркетингових комунікацій у мережах: стратегія, контент і бренд – платформа.

1. Шульгіна Л. М. Брендинг: теорія та практика (на прикладі об'єктів комерційної нерухомості): монографія / Л.М. Шульгіна, М.В. Лео; Нац. техн. ун-т України «КПІ». – К.: Астон, 2011. – 266 с.

2. Отборная Instagram-статистика: что мы имеем к 2018?[Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://rusability.ru/internet-marketing/smm/otbornaya-instagram-statistika-chto-my-imeem-k-2018/>

1. Shulgina L. M. Branding: theory and practice (for example, commercial real estate): monograph / L. M. Shulgina, MV Leo; National tech Unitary Enterprise of Ukraine "KPI". – K.: Aston, 2011. – 266 pp.

2. Selected Instagram Statistics: What Do We Have By 2018? [Electronic Resource] – Access mode: <https://rusability.ru/internet-marketing/smm/otbornaya-instagram-statistika-chto-my-imeem-k-2018/>

1УДК 336.14:352

Шур Р. І., Плєць І. І.

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БАЗИ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ БЮДЖЕТНОЇ РЕФОРМИ

У статті досліджено теоретичні і методичні засади формування фінансової бази територіальних громад в контексті бюджетної децентралізації. Розкрито економічну сутність і значення бюджетів територіальних громад як вагомого інструменту впливу на економічний та соціальний розвиток адміністративно-територіальних одиниць, та забезпечення їх фінансової незалежності.

Проведено порівняльний аналіз дохідної частини бюджетів ОТГ Івано-Франківської області, проаналізовано сучасний стан фінансового забезпечення територіальних громад

області, здійснено зіставлення фінансової спроможності першоутворених громад із аналогічними громадами інших областей України, визначено роль бюджетів місцевого самоврядування в контексті цілої країни.

Ключові слова: децентралізація, фінансова база, фінансова незалежність, об'єднані територіальні громади, органи місцевого самоврядування, загальний і спеціальний фонди, доходи бюджетів об'єднаних територіальних громад.

Shchur R. I., Plets I. I.

FORMATION OF THE FINANCIAL BASE OF JOINT TERRITORIAL GROUPS IN THE CONDITIONS OF BUDGET REFORM

The article deals with the theoretical and methodical principles of forming the financial

base of territorial communities in the context of budget decentralization. The economic essence

and importance of local budgets and budgets of territorial communities as a powerful tool for influencing economic and social development of administrative-territorial units and ensuring their financial independence are disclosed.

A comparative analysis of the income and expenditure part of the budgets of the OTG of Ivano-Frankivsk region was carried out, the current state of financial provision of the territorial communities of the region was analyzed, the com-

Вступ. В умовах упровадження реформи місцевого самоврядування питання самодостатності органів влади територіальних громад вимагає структурної перебудови джерел залучення фінансових ресурсів, що повинна забезпечити самостійність місцевих бюджетів, адже володіння достатнім обсягом фінансових ресурсів є необхідною передумовою для економічного розвитку територіальної громади, та реалізацію поставлених перед виконавчими органами відповідних завдань.

Будучи одним із основних інструментів впливу на вирішення економічних і соціальних проблем, місцеві бюджети за допомогою фінансових ресурсів активно впливають на економічні та соціальні процеси адміністративно-територіальних одиниць і створюють можливості для розв'язання загальнодержавних проблем на регіональному рівні. Проблема акумулювання фінансових ресурсів органами місцевої влади та стабільність їх надходження набула загальнодержавної ваги, адже ефективність фінансової системи України досягається за умов забезпечення фінансової спроможності та фінансової самостійності органів самоврядування.

Постановка завдання. Метою статті є розгляд теоретичних, методичних та практичних підходів щодо формування фінансової бази

parison of financial capacity of the first-formed communities with similar communities of other regions of Ukraine, the role of local government budgets in the context of the whole country.

Key words: decentralization, financial base, financial independence, united territorial communities, local self-government bodies, general and special funds, revenues budgets of united territorial communities.

територіальних громад в умовах бюджетної реформи.

Результати. Фінансова незалежність органів місцевої влади являє собою здатність місцевого самоврядування до самостійного вирішення питань, що належать до їх компетенції, з метою забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку території, саме тому збільшення надходжень до бюджетів територіальних громад і зміцнення їх фінансової незалежності є актуальними завданнями [1, с. 72]. Основне завдання полягає у формуванні самодостатнього базового елемента місцевого самоврядування – громади. Враховуючи те, що велика кількість сільських та селищних бюджетів є дотаційними, і не здатні ефективно здійснювати свої функції та розвиватися, виникло питання про об'єднання таких адміністративно-територіальних одиниць в об'єднану територіальну громаду.

Основою формування фінансової бази та забезпечення фінансової спроможності територіальної громади є фінансові ресурси. Джерелами формування цих ресурсів є доходи, закріплені Бюджетним кодексом України за бюджетами об'єднаних територіальних громад (ОТГ), що поділяються на власні та закріплені, та міжбюджетні трансферти з державного бюджету (базова та реверсна дотація, освітня та медична субвенції, інші дотації та субвенції) – рис. 1.

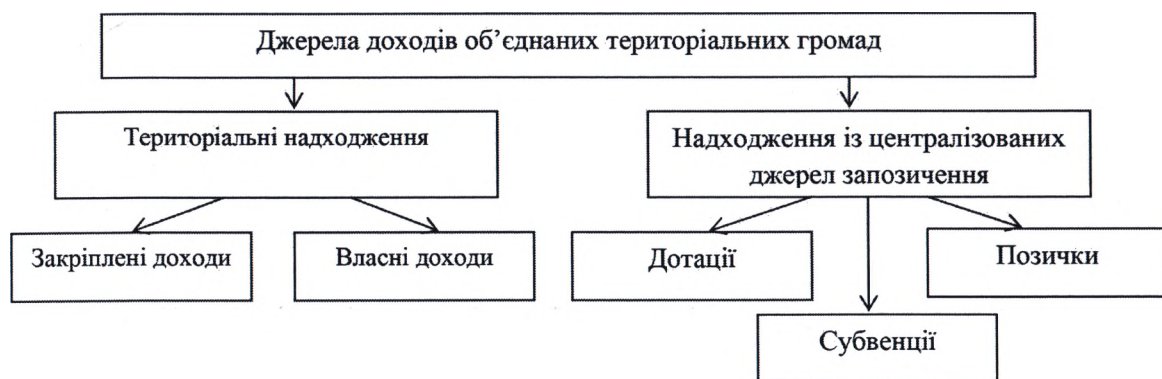


Рис. 1. Джерела доходів ОТГ*

*Джерело: побудовано на основі [2].

Основу ресурсної бази бюджетів місцевого самоврядування складають податкові надходження (загальнодержавні податки, що закріплені за місцевими бюджетами, місцеві податки та збори, та відрахування від загальнодержавних податків).

Співвідношення основних джерел, що представлені на рис. 2 у структурі доходів територіальних громад визначає ступінь незалежності органів місцевого самоврядування. Так як метою впровадження реформи місцевого самоврядування є створення фінансово самостійних територіальних громад і надання фінансової незалежності органам місцевого самоврядування при виконанні покладених на них функцій, тому основна увага повинна зосереджуватися на джерелах формування, пошуку резервів та методах збільшення доходів бюджетів.

Доходи бюджетів територіальних громад є основою функціонування місцевого самоврядування та головним чинником їх розвитку. Акумуляовані бюджетами територіальних громад фінансові ресурси підвищують економічну незалежність місцевих органів самоврядування, сприяють активізації їх господарської діяльності, дозволяють розвивати інфраструктуру, розширювати економічний потенціал територій, виявляти і використовувати нові резерви залучення фінансових ресурсів. Це створює нові можливості для того щоб місцеві органи влади в більшому обсязі задовольняли потреби та інтереси територіальних громад і сприяли економічному та соціальному розвитку територій, тому реформування місцевого самоврядування є необхідною умовою зміц-

нення економічної бази як країни в цілому, так і органів самоврядування, адже система формування доходів бюджетів територіальних громад характеризується високим рівнем залежності їх дохідної бази від надання трансфертів із державного бюджету та щорічним зменшенням частки власних надходжень.

Отже, ефективність роботи органів місцевого самоврядування залежить насамперед від фінансових ресурсів, які вони зможуть акумулювати на своїй території, від чого залежить їх спроможність самостійно, за рахунок власних джерел наповнення бюджету, вирішувати питання місцевого значення, тобто фінансове забезпечення місцевих органів влади повинно відповідати таким обсягам власних фінансових ресурсів, який відповідав би наданим їм повноваженням.

Доходи територіальних громад виступають активною формою акумуляції певної частини фінансових ресурсів, які перебувають у розпорядженні органів місцевого самоврядування, тобто стають невід'ємним елементом місцевих фінансів. Але водночас вони є основною складовою частиною загальної бюджетної системи держави, утворюючи систему фінансових відносин, що формуються між місцевими та державними бюджетами, а також усередині місцевих бюджетів [4, с. 162].

Сьогодні в Україні налічується 665 територіальні громади, до складу яких увійшло 3118 місцевих рад, ще 40 об'єднаних громад, чекають на призначення перших виборів. З них 23 утворені у Івано-Франківській області, а у 2-х вибори відбулися 29.04.2018 року.

Аналіз рівня самодостатності територіальних громад в Івано-Франківській області

(табл. 1) показує, що у 2017 році рівень дотаційності бюджетів становив від 19,9 % у Тлумачській ОТГ, до 53,1% у Космацькій ОТГ. Дані табл. 1 показують, що більшість громад утримуються за рахунок коштів державного бюджету. Постійна фінансова підтримка громад є обтяжливою для державного бюджету і стримує розвиток малих міст і великих селищ.

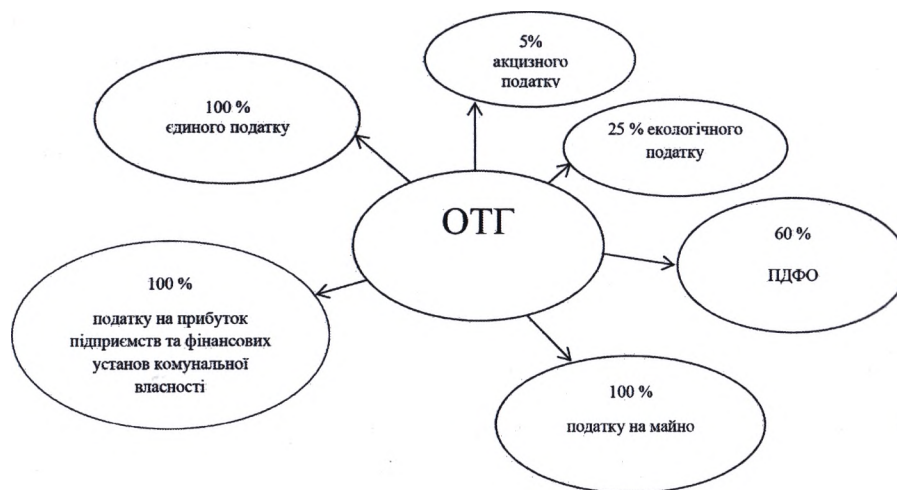


Рис. 2. Додаткові фінансові ресурси ОТГ*

*Джерело: побудовано на основі [3].

Таблиця 1

Рівень фінансової спроможності 11 ОТГ Івано-Франківської області за 2017 рік*

№ п/п	Назва ОТГ	Загальна характеристика		Власні доходи на одного мешканця (грн.)	Рівень дотаційності бюджетів (питома вага базової, реверсної дотації у доходах) %	Капітальні видатки на 1-го мешканця (грн.)	Питома вага видатків на утримання апарату управління у власних ресурсах (без трансфертів) %
		Площа (км ²)	Населення 01.01.2017 (тис. ос.)				
1	Тлумацька	181,3	18,2	1 598,4	17,9 %	731,7	23,1 %
2	Матеївецька	78,6	6,7	1 220,7	30,1 %	1 592,1	36,1 %
3	Білоберізька	46,5	2,8	1 047,1	30,2 %	1 311,7	55,3 %
4	Більшівцівська	99,4	6,4	1 167,3	31,9 %	1 074,4	40,7 %
5	Космацька	105,7	8,3	535,4	53,1 %	1 542,1	63,9 %
6	Старобогородчанська	84,3	6,1	1 265,7	32,1 %	1 056,9	45,0 %
7	Витвицька	155,0	6,0	694,2	45,0 %	951,6	59,0 %
8	Верхнянська	140,6	10,6	957,6	37,8 %	791,6	42,8 %
9	П'ядицька	112,9	9,7	760,8	44,3 %	687,6	37,2 %
10	Нижньо-вербізька	65,0	9,7	725,3	44,1 %	625,6	43,0 %
11	Печеніжинська	129,8	17,5	740,8	43,0 %	505,4	54,1 %

*Джерело: складено на основі даних джерела [5, с. 32].

Середній показник власних доходів на 1-го жителя по 11-ти ОТГ Івано-Франківської області збільшився на 597,0 грн. та склав 995,3 грн., серед яких найбільше у Тлумацькій ОТГ – 1 598,4 грн. та Матеївецькій – 1 220,7 грн., а найменше у Витвицькій ОТГ – 694,2 грн. та Космацькій ОТГ – 535,4 грн. (у тому числі: по 8-ми громадах, утворених у 2016 році цей показник зріс у 3,5 рази та становить 1042,7 грн., а по 3-х ОТГ, утворених у 2015 році – на 50,2 % і становить 901,4 грн.).

Виходячи з аналізу стану надходжень фінансових ресурсів ОТГ за 2017 рік громади змогли спрямувати кошти на проведення капітальних видатків в сумі 89 480,1 тис. грн., що в розрахунку на 1-го жителя становить 877,3 грн., найбільший обсяг капітальних видатків був спрямований у Тлумацькій ОТГ – 13 316,9 тис. грн., що у розрахунку на 1-го жителя становить – 731,7 грн.

Спираючись на чисельність населення громад та чисельність службовців, можна вирахувати, що найбільше навантаження на 1 службовця з надання послуг є у Печеніжинській ОТГ – 240 осіб, найменша у Білоберізькій ОТГ

– 61 особа. За підсумками 2017 року найбільша питома вага видатків на утримання службовців у загальному обсязі фінансових ресурсів ОТГ (без урахування трансфертів) припадає на бюджет Космацької ОТГ – 64 %, найменша – на бюджет Тлумацької ОТГ – 23 %.

За результатами моніторингу за 2017 рік, щодо оцінки фінансової спроможності 366-ти ОТГ, було сформовано загальний рейтинг, що ґрунтується на 4-х показниках:

- власних доходах на 1-го мешканця;
- рівня дотаційності бюджетів (питома вага базової/реверсної дотації у доходах);
- питомої ваги видатків на утримання апарату управління у власних ресурсах ОТГ (без трансфертів з державного бюджету);
- капітальних видатків на 1-го мешканця.

Аналіз оцінки фінансової спроможності 366 ОТГ показав, що 11 ОТГ Івано-Франківської області посідають дуже низькі позиції, а саме: Тлумацька – 281 місце; Матеївецька – 286; Білоберізька – 317; Більшівцівська – 328; Космацька – 332; Старобогородчанська – 334; Витвицька – 353; Верхнянська – 354; П'ядицька – 358; Нижньовербізька – 363; Печеніжинська – 366.

Як бачимо, серед лідерів по фінансовій спроможності ОТГ сформованих у нашій області немає, а 3 громади: П'ядицька, Нижньовербізька, Печеніжинська замикають рейтинг разом із Чудейською ОТГ, що знаходиться у Чернівецькій області.

Аналіз показує, що для більшості невеликих чи малозаселених громад характерні низькі показники фінансової спроможності. Дану статистику можна пояснити тим, що у більш заселених територіальних громадах вигідніше розвивати бізнес, адже там є достатній трудовий потенціал, більший ринок збуту товарів і послуг та кращі можливості для розвитку громади.

Результати моніторингу демонструють (табл. 2), що громади з більшою площею, населенням та розміщенням у промислових зонах нашої держави мають більший фінансовий потенціал, ніж ті, в яких чисельність є меншою 5 тис. осіб, та які розміщуються переважно в сільській місцевості, що обмежує їх у фінан-

якісного здійснення органами місцевого самоврядування власних і делегованих повноважень у територіальних громадах є однією з визначальних передумов розвитку територій.

Доходи бюджетів ОТГ Івано-Франківської області за 2016 рік (табл. 3) становлять 21 777,6 тис. грн., величина доходів трьох громад суттєво не відрізняється: Печеніжинська – 8 580,3 тис. грн., Верхнянська – 6 774,3 тис. грн., Старобогородчанська – 6 423,0 тис. грн., проте їхня структура має відмінності. Зокрема найвагомішим джерелом доходів громад є податкові надходження, що забезпечують 94,52 % усіх доходів, менш вагомими джерелами є неподаткові надходження – 3,52 %, та доходи від операцій з капіталом – 1,96 %.

Важливими з точки зору аналізу ефективності доходів є відносні показники, зокрема показник самостійності бюджету, який визначається як співвідношення власних надходжень (податкових та неподаткових) до загальних доходів. Як бачимо, бюджет Старобогородчанської ОТГ є найбільш самостійним

Таблиця 2

Топ ОТГ лідерів фінансового моніторингу за 2017 рік*

№ п/п	Область	Назва ОТГ	Загальна характеристика		Власні доходи на одного мешканця за 2017 р. (грн.)	Рівень дотаційності бюджетів (питома вага базової, реверсної дотації у доходах) %	Капітальні видатки на 1-го мешканця (грн.)	Питома вага видатків на утримання апарату управління у власних ресурсах (без трансфертів) %
			Площа (км ²)	Населення 01.01.2017 (тис. ос.)				
1	Дніпропетровська	Слобожанська	166,4	14,5	21 524,5	-11,1 %	7883,9	5,3 %
2	Дніпропетровська	Вербківська	450,3	7,6	12 916,9	-19,9 %	5818,5	12,4 %
3	Дніпропетровська	Богданівська	362,8	6,9	12 128,5	-19,1 %	6139,3	13,1 %
4	Донецька	Шахівська	231,8	3,0	13 102,6	-2,5 %	8078,7	12,3 %
5	Хмельницька	Розсошанська	147,9	5,0	6 661,0	-1,8 %	4558,0	9,9 %

*Джерело: складено на основі даних [6].

сових ресурсах та впливає на фінансову спроможність в цілому. Винятком можуть бути невеликі за площею та населенням громади на території, яких функціонують потужні, бюджетоутворюючі підприємства.

Тому вирішення питання створення відповідних матеріальних, фінансових та організаційних умов для забезпечення стабільного та

– 29,2 %, другою йде Верхнянська ОТГ – 18,84 %, третьою Печеніжинська із самостійністю бюджету на 17,33 %.

В загальній структурі доходів ОТГ 71-82 % становлять офіційні трансферти з Державного бюджету – базова дотація, освітня та медична субвенції. Частка податкових надходжень в загальній структурі доходів становить 16-18 %, неподаткові надходження колива-

Показники доходів бюджетів територіальних громад Івано-Франківської області за 2016 рік, тис. грн.*

Громада	Податкові надходження	Неподаткові надходження	Доходи від операцій з капіталом	Усього доходів без врахування трансфертів	Офіційні трансферти	Самостійність бюджету громади %
Верхнянська ОТГ	6 213,8	554,2	6,2	6 774,3	29 177,9	18,84 %
Печеніжинська ОТГ	8 086,4	3,1	123,5	8 580,3	40 923,5	17,33 %
Старобородчанська ОТГ	6 110,4	101,6	210,9	6 423,0	15 572,0	29,20 %
Всього по області	3163716,1	429 547,4	55 895,1	3 662 591,7	8652004,5	-

*Джерело: складено на основі даних Департаменту фінансів Івано-Франківської ОДА

ються від 0,01 % до 1,5%, доходи від операцій з капіталом від 0,01% до 1%.

За даними рис. 3. основним джерелом, що забезпечує мобілізацію податкових надходжень у двох громадах є податок на доходи фізичних осіб, що становить близько половини податкових надходжень. За результатами 2016 року частка ПДФО у доходах Верхнянської ОТГ становила 49,79 %, у Печеніжинській ОТГ – 54,95 %. Сума надходжень ПДФО

у Старобородчанській ОТГ становила тільки 27,02 %, натомість частка акцизного податку була вагомішою та займала 41,56 %.

Другим за обсягом джерелом доходів Верхнянської та Печеніжинській громад був єдиний податок, якого надійшло 1 652 060,43 грн. та 1 588 984,58 грн. відповідно, дещо меншим за обсягом єдиний податок був у Старобородчанській ОТГ – 1 012 316,74 грн., що займав 16,57 % усіх податкових надходжень громади.

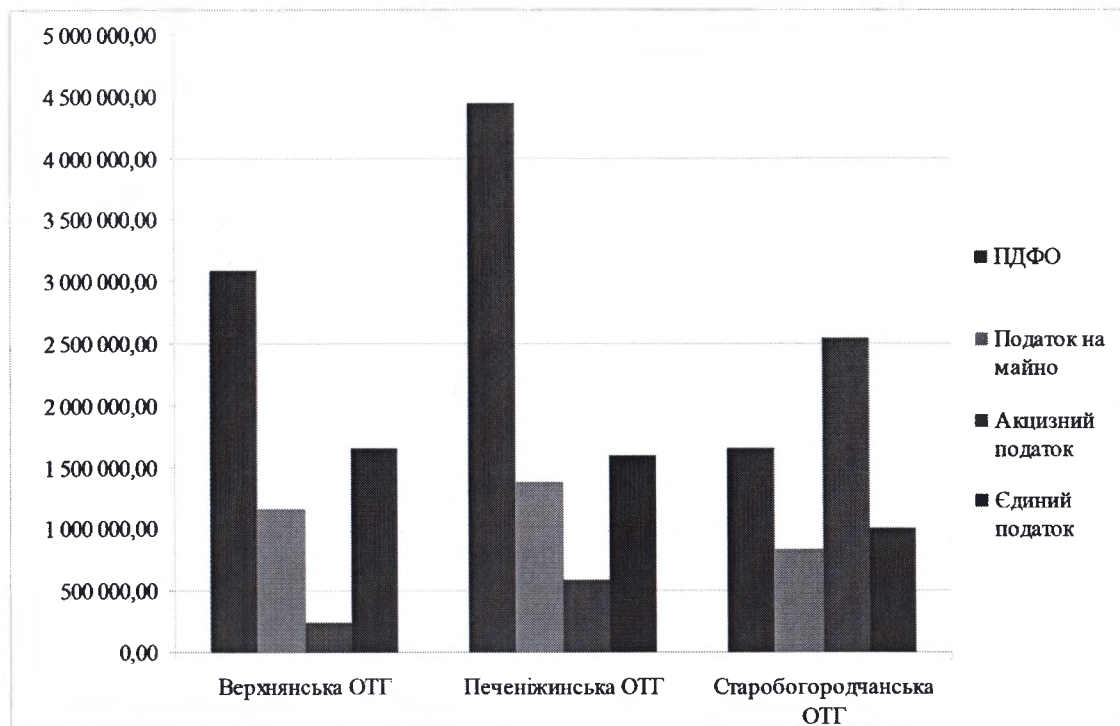


Рис. 3. Структура податкових надходжень до бюджетів ОТГ Івано-Франківської області*

*Джерело: побудовано на основі даних Департаменту фінансів Івано-Франківської ОДА.

Ще одним вагомим джерелом податкових надходжень громад виступає податок на майно, частка якого коливалася від 13 % до 18 %. Найбільше податку на майно надійшло у Печеніжинській ОТГ – 1 373 547,15 грн., найменше у Старобородчанській громаді – 834 980,27 грн. за підсумками 2016 року.

Надходження податку на доходи фізичних осіб є певним індикатором ефективності ринку праці (середньої заробітної плати, кількості робочих місць) на певній території, та найвагомим джерелом поповнення бюджетів громад, тому доцільно було б розглянути надходження даного податку по ОТГ Івано-Франківської області (табл. 4).

В розрізі основних доходних джерел до загального фонду громад області за 2016 рік надійшло податку на доходи фізичних осіб у сумі 8 587,3 тис. грн., що становить 107 % (+601,1 тис. грн.) до планових показників.

Як бачимо з табл. 4, по всіх трьох ОТГ забезпечено перевиконання плану надходжень податку, а саме по Старобородчанській ОТГ на 15,7 % (224 тис. грн.), Верхнянській на 10,96 % (305, 7 тис. грн.) та Печеніжинській ОТГ на 1,63 % (71,4 тис. грн.).

У розрахунку на 1 мешканця показники надходжень ПДФО суттєво не відрізняються. Найбільша частка на 1 особу припадає у Верхнянській ОТГ – 263,05 грн., дещо менша у Печеніжинській громаді – 249,84 грн. та Старобородчанській – 233,90 грн.

Реформування місцевого самоврядування є важливою складовою процесу децентралізації влади в Україні, що супроводжується передачею значної кількості повноважень та фінансових ресурсів на їх виконання від органів державної влади – органам місцевого самоврядування. На сьогодні система створення територіальних громад не завжди дозволяє сформувати незалежні ОТГ, які б мали достатні матеріальні та фінансові ресурси, необхідні

для виконання покладених на них завдань та функцій.

Питання посилення забезпеченості бюджетів територіальних громад власними доходами є достатньо важливим. Підвищення ефективності управління бюджетами територіальних громад необхідно здійснювати шляхом покращання фіскальної ефективності місцевих податків і зборів, посиленням дієвості бюджетного стимулювання регіонального розвитку, оптимізації структури бюджетів місцевого самоврядування, упорядкування їх видаткових повноважень. Для виконання основних завдань, покладених на органи місцевого самоврядування щодо забезпечення економічного зростання та підвищення рівня життя населення важливим є посилення ефективності та прозорості використання бюджетних ресурсів, результативності діяльності розпорядників бюджетних коштів та наукової обґрунтованості прийняття рішень у сфері міжбюджетного регулювання [7, с. 264; 8].

На даний час в умовах адміністративно-територіальної реформи, на забезпечення функціонування територіальних громад передається значна кількість фінансових ресурсів, ефективно використання яких дає громадам можливість функціонувати та виконувати свої функції, проте розширення власної ресурсної бази органів місцевого самоврядування та стабільне нарощення є однією з умов подальшого розвитку громад та країни в цілому, що сприятиме досягненню соціально-економічної стабільності та забезпечуватиме збалансований розвиток територій.

Висновки. Отже, будучи основою фінансових ресурсів громад, доходи бюджетів територіальних громад є однією з ключових складових функціонування органів місцевого самоврядування. Саме дохідна частина бюджетів територіальних громад виступає фінансовою базою органів місцевого самоврядування, яка

Таблиця 4

Надходження податку на доходи фізичних осіб в бюджетах громад області*

Назва ОТГ	Чисельність населення, тис. осіб	План ПДФО, тис. грн.	ПДФО в розрахунку на 1 мешканця, грн.	Рівень виконання, %	Перевиконання/недовиконання, тис. грн.
Верхнянська	10,6	2 788,3	263,05	110,96	305,7
Печеніжинська	17,5	4 372,2	249,84	101,63	71,4
Старобородчанська	6,1	1 426,8	233,90	115,70	224,0

*Джерело: складено на основі даних Департаменту фінансів Івано-Франківської ОДА.

формується за рахунок власних та закріплених джерел, загальнодержавних податків і зборів, трансфертних платежів, тому пошук нових джерел та методів збільшення фінансових ресурсів об'єднаних територіальних громад є надзвичайно актуальним питанням.

Проте, на жаль на даний момент часу механізм формування доходів бюджетів територіальних громад залишається на низькому рівні, оскільки залежить від державного бюджету, а також від частоті зміни порядку розмежування доходів між рівнями бюджетів. Місцеві органи влади не спроможні профінансувати за рахунок власних доходів ті видаткові повноваження, які пов'язані з виконанням їхніх функцій на основі принципу субсидіарності. Відповідно зростає залежність у вигляді міжбюджетних трансфертів від державного бюджету та рішень органів центральної влади [8, с.207].

Досліджуючи фінансові можливості органів самоврядування на перспективу, важливо проводити пошук і ефективно використовувати альтернативні та наявні джерела ресурсів, що значною мірою забезпечить органам місцевого самоврядування більш широкий доступ до фінансових ресурсів та позитивно впливатиме на зміцнення їх фінансової самостійності та формування достатньої фінансової бази.

Таким чином, результатом реалізації реформи бюджетної децентралізації має стати розбудова економічно та соціально розвиненої, сильної демократичної держави із самодостатнім і незалежним місцевим самоврядуванням, здатним ефективно вирішувати місцеві проблеми та належним чином виконувати покладені на них функції та повноваження.

Література

1. Татарин Н. В., Голів В. І. Місцеві бюджети як основа самостійності місцевого самоврядування. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. URL: <http://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/11/18.pdf> (дата звернення 17.06.2018).
2. Бюджетний кодекс України: Закон від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 18.06.2018).
3. Практичний посібник з питань формування спроможних територіальних громад. Проект USAID ДІАЛОГ. Київ: АМУ, 2015. 40 с.

4. Крушельницька Т. А. Формування бюджетів об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації. Публічне управління та митне адміністрування. 2015. № 2. С. 160-168.

5. Оцінка фінансової спроможності 366 ОТГ за 2017 рік у розрізі областей. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/2430203-ocinka-finansovoi-spromoznosti-366-otg-za-2017-rik.html (дата звернення 17.06.2018).

6. Оцінка фінансової спроможності 366 ОТГ за 2017 рік. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/177/Буклет_-_Рейтинг_фін._спром_366_ОТГ_за_2017.pdf (дата звернення 17.06.2018).

7. Чурунов О. І. Бюджети місцевого самоврядування як інструмент соціально-економічного розвитку територій. Економічний вісник університету. 2014. Вип. 23(1). С. 261-266.

8. Щур Р. І., Зварич Т. Я. Особливості формування доходів місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації. Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: науковий збірник / ред. І. Г. Ткачук. Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2017. Вип. 13. Т. 2. С. 201-209.

1. Tataryn N. V., Holiv V. I. Local budgets as a basis of local self-government autonomy. Naukovy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. URL: <http://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/11/18.pdf> (Accessed 17/06/2018).

2. The Budget Code of Ukraine. The Law No. 2456-VI of 08.07.2010. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (Accessed 18.06.2018).

3. Practical guide on the formation of capable territorial communities. USAID DIALOGUE PROJECT. Kyiv: AUC, 2015. 40 p.

4. Krushelnytska T. A. Formation of the combined territorial communities budgets in the conditions of decentralization. Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia. 2015. No. 2. P. 160-168.

5. Evaluation of financial capacity of OTG 366 for 2017 by regions. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/2430203-ocinka-finansovoi-spromoznosti-366-otg-za-2017-rik.html (Accessed 17.06.2018).

6. Evaluation of financial capacity of OTG 366 for 2017. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/177/Буклет_-_Рейтинг_фін._спром_366_ОТГ_за_2017.pdf (Accessed 17/06/2018).

7. Chuhunov O. I. Local self-government budgets as an instrument of socio-economic development of territories. Ekonomichnyi visnyk universytetu. 2014. Issue 23 (1). P. 261-266.

8. Shchur R. I., Zvarych T. Ya. The features of formation of local budget revenues under the conditions of budget decentralization. Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu. 2017. Issue. 13. V. 2. P.201-209.